

P O R T A L A D A

COMMEMORAR PER APRENDRE, QUARANTA ANYS DESPRÉS

Amb els planys de llàstima tan habituals en aquest país nostre, acostumem a remarcar que no som justos amb les personalitats que ens han deixat. S'afirma que ben aviat oblidem el pas pel nostre petit país d'aquells que amb la seva petjada van ajudar a forjar-lo. L'argument té una certa dosi de raó, si no fos que són tants els que caldria reivindicar que potser ens passàriem la vida mirant enrere. Sortosament, també hi ha qui predica un cert equilibri en les coses, que no tots els carrers nous d'una població portin noms de dones i homes exemplars i que els aniversaris es triïn amb una certa homogeneïtat, posem a un o dos per any.

En totes les commemoracions, però, alguns han tingut més sort que no pas d'altres. És el cas de Torras i Bages en aquest 2016 del centenari de la mort, commemorat sense estridències però amb una biografia ben estudiada i una edició acurada de les seves obres i epistolari a l'abast de tothom. No podem dir el mateix de personatges de la volada de Milà i Fontanals o Manuel Trens, amb bona part dels seus treballs encara en procés d'estudi o edició.

El tema de les commemoracions no s'hauria d'observar des de la banda del seu caire més o menys escaient, és a dir, del cantó del "que no sigui dit que..." per tal que quedi constància que algú se'n va recordar. No es tracta de complir, sinó de treballar la commemoració amb utilitat. Ben poca cosa en farem, de tot plegat, si de la data a recordar no en surt un aprenentatge, difusió i pedagogia de les persones i els esdeveniments d'altre temps. Així, a les pàgines que segueixen, es recorda en síntesi històrica aquella Marxa de la Llibertat que, amb sorts diverses, es va deixar sentir per les viles i pobles del nostre Penedès ara fa quaranta anys. Un tema que no hem de veure únicament com la crònica d'un temps, sinó que mereix igualment una interpretació a aplicar en la situació política de casa nostra, la d'ara mateix.

Commemorar per aprendre i commemorar per interpretar. Una altra lectura de fets com els de fa quatre dècades –la Marxa de la Llibertat o les publicacions i reunions per promoure la constitució de l'Institut d'Estudis Penedesencs– ens hauria de permetre observar –les fotografies a les pàgines que segueixen són tan explícites com històriques– els que en van ser els seus protagonistes, en bona part potser encara els mateixos que ens hi trobem ara (tot i que, evidentment, quatre dècades més atrotinats), tal com ho recordava, també amb una dosi de subtil ironia, el president de l'IEP en el parlament institucional de l'11 de Setembre que va pronunciar a l'Ajuntament de Vilafranca.

Ens cal molta pedagogia de la història en la commemoració dels fets i els personatges. No es pot dir que no s'hagi fet feina en aquests quaranta anys, i en aquesta labor al terròs vol mantenir la seva continuïtat l'IEP, igual com aquell 15 de maig del 1977, un dia d'aquests en farà quaranta anys. Ens cal, però, una altra empenta, la d'aquells que són ara de la primera volada, com llavors va ser la d'aquells nois i noies, jovencells que les imatges ens mostren cridant o ballant sardanes pels carrers, places o platges de les nostres viles aquell estiu del 1976. On és el gallaret de joventut que reivindicava l'avanguardista i penedesenca *helix* el 1929?